

ROZALIE HIRS &

°1965, Gouda, Nederland
woont en werkt in Amsterdam

HARM VAN DER DORPEL

°1981, Zaanstad, Nederland
woont en werkt in Amsterdam

Maken en lezen

De installatie *Geluksbrenger* (2010) is ontstaan in nauwe samenwerking met beeldend kunstenaar Harm van den Dorpel. Deze installatie is interactief. Je kunt als lezer ingrijpen in het beeld van het gedicht op het scherm, zodat je tijdens het lezen van de tekst zelf zichtbaar de leeservaring vormgeeft. Het lezen is inmiddels voor velen zo vanzelfsprekend geworden, dat we ons van het ingrijpen in de tekst tijdens het lezen niet altijd bewust zijn. De digitale vertaling van de dichtbundel *Geluksbrenger* legt de interactie van het lezen bloot en laat eveneens achterliggende gedachten of beweegredenen van de maker tijdens haar creatieve proces zien. Zo toont *Gevonden voorwerpen* online ook daadwerkelijk alle vindplaatsen van de gebruikte citaten en *Straatnamenregister* ook alle adressen die in het gedicht gepersonificeerd voorkomen. De online interpretatie van *Hadewijch* laat een onderliggende kristallijne structuur op basis van woordherhalingen zien. In *Gekromde ruimte*, de laatste afdeling van de bundel, worden de Rorschach-achtige vormen van de gedichten tot geanimeerde beelden.

Stamboom, een gedicht over familieverbanden en -verhalen, is als mobile vormgegeven. Dit mobile reageert op bewegingen van de muis: een links-rechts beweging induceert wind, het mobile zwenkt uit; een op-en-neerbeweging toont de zwaartekracht, het mobile beweegt verticaal. Zo kun je je als lezer door de verhaalfragmenten heen bewegen. De leeservaring is net als de vorm en bewegingen van het mobile voor iedereen steeds anders, steeds nieuw. *Stamboom* ontstond in opdracht van de tweede editie van 'Poëzie op het scherm' (2006) en is opgenomen in de prestigieuze Electronic Literature Collection 2 (2010).

De geluidsfragmenten zijn zeer uiteenlopend van aard. Er zijn minstens vijf genres of benaderingen aan te wijzen. Zo is *Zon dezelfde kamer* een elektroakoestische compositie met tekst, *Uiterwaarden* een elektronische compositie die ruimte kan bieden aan de lezer (leesruimte), *Tuimelaar* zuiver gesproken woord (spoken word), *Van het wonder is woord* een tekstcompositie, en *Leven mogelijkheden* een gestructureerde improvisatie tussen musici. Alle geluidsfragmenten zijn interpretaties van de gedichten, die naast het gedicht kunnen bestaan. Ze zeggen iets over de mogelijkheden van het gedicht, het maken en het lezen ervan, maar zijn geen definitieve, eensluitende interpretaties.

De papieren dichtbundel *Geluksbrenger* (2008) is geschreven met werkbeurzen van het Vlaams Fonds voor de Letteren. Het ontwerp van *geluksbrenger.nl* werd financieel ondersteund door het Nederlands Letterenfonds. Met speciale dank aan uitgeverij Querido, Amsterdam.

Rozalie Hirs
<http://geluksbrenger.nl>

W

Geluksbrenger (2010)

Met de website *geluksbrenger.nl* werd voor het eerst een complete papieren dichtbundel in digitale vorm gepresenteerd. Het gaat om een integraal digitaal ontwerp door Harm van den Dorpel van de dichtbundel *Geluksbrenger* (Amsterdam: Querido, 2008) door Rozalie Hirs. Beeldend kunstenaar van den Dorpel zoekt in samenwerking met de dichter voor meerdere gedichten uit de bundel een passende digitale interpretatie. Hirs zelf omschrijft de website als “woordspeelgoed, gedichten, gelezen gedichten, luisterruimten.”

Wie bijvoorbeeld het gedicht *Toen leerde ik (0-38 jaar)* aanklikt, ziet de lege regels van een schrift verschijnen. Als je er met de cursor over gaat, komen stukken tekst tevoorschijn. Van den Dorpel brengt zo de inhoud van het gedicht beeldend tot leven. Voor het gedicht *Dagelijks* laat hij langzaam de letter ‘e’ uit de tekst verdwijnen. Het gedicht *Maken breken* kan je letterlijk met de cursor maken en breken. Een combinatie van geluid, de stem van Hirs en een geometrische verbinding van dichtregels is het gedicht *Zon dezelfde kamer* geworden. En *Gedichtenwater* is een voortkabbelend gedicht.

Niet alle gedichten hebben een beeldende interpretatie gekregen. Bij sommigen is er alleen geluid voorzien, anderen worden weergegeven als tekst zonder meer. Van den Dorpel is sober en intelligent te werk gegaan. Meestal werkt hij de thematiek van het gedicht uit in een speelse maar strakke toepassing.

Veel plezier met *Geluksbrenger*. En vergeet de cursor niet!

J.J. Pollet

DAGELIJKS

Zi t d gedachte zich ki m n op een and re verdi ping t vóorschijn g komen tít het trapgat in de vloer als krast zich e n klauw van en kat met de prooi schaduw t zonlicht het blauw van de sto l m t takk n n blader n vuurt de kachel aan in een adem sta ik vanmorgen op om t gaan fi tsen na en douch van bot rhamen bij het uitstappen verd r ingen r izig rs zich laten d trein er niet door gaat de klok n stap vooruit in d maand lijkse overschrijving zit een heel huis de electriciteit verbindt kamers als water in e n schok ligg n groent n uit d sup rmarkt alsof z nooit zijn geg e id in de winkelwage r komen nader tot elkaar als voorpro f op de maag aan en tafel voorkonft het vall n van bijvoorbeeld ellebogen en chanden ontmoeten ding n mens n taf l van bomen uit lkaar gezaagd in lkaar gelegd bed in elkaar g slap n de dromen vli e gen als en liev heersbeestje of een m rri door g slot n oogleden een auto met vleugels heeft water of en wortel nodi g dan w e f hot dog vliegt toch ni t op k rosin van een g dachte doe ik de d ur dicht met en sleutel roos e

Geluksbrenger.nl, 2010